

FELVÉTELI VIZSGA 2016.
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

KÓD: _____

MAGYAR NYELV

1. Alkossa meg a következő szóalakokat!

2

- a. az ESZIK ige gyakorító képzős származéka: _____
- b. a MEGY ige folyamatos történésű melléknévi igeneve: _____
- c. a VESZ ige feltételes mód, jelen idő, E/2. tárgyas alakja: _____
- d. az ALSZIK igéből képzett deverbális főnév: _____

2. Határozza meg a következő szavak szófaját!

1,5

- a. elaltatnia _____
- b. hozzá _____
- c. holnapután _____
- d. harminchatodik _____
- e. tetves _____

3. Tudomása szerint van-e a magyar nyelvben asszonynévképző? Ha tudomása szerint van, nevezze meg!

0,5

4. Melyik alárendelő mondat, és melyik mellérendelő? Írja a mondatok előtt álló betűket a megfelelő vonalra!

1,5

- a. Megfáztam, ugyanis kabát nélkül sétáltam.
- b. Nemcsak okos volt, hanem szép is.
- c. Szólj szépen, vagy hallgass!
- d. Amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten.
- e. Oda megyünk lakni, ahol tejet kapni.

ALÁRENDELŐ MONDATOK

MELLÉRENDELŐ MONDATOK

5. A magyar nyelv háromféle állítmányt ismer: igeit, névszóit és névszói-igeit. Írja a vonalra a mondatban található állítmányt, majd csoportosítsa a mondatokat a bennük található állítmány fajtája szerint! (Írja a mondatok előtt álló betűket a megfelelő vonalra!)

1

- a. Tiéd a könyv. _____
b. Zsiga sokat tanul. _____
c. Öcsém tanár. _____
d. Kati írja a levelet. _____
e. Józsi jó diák volt. _____

IGEI ÁLLÍTMÁNYOK

NÉVSZÓI ÁLLÍTMÁNYOK

**NÉVSZÓI-IGEI
ÁLLÍTMÁNYOK**

6. Magyarázza meg, mi a különbség!

1

a) Három könyvet olvasó lány ült a padon.

b) Három, könyvet olvasó lány ült a padon.

7. Melyik nyelvműlkünkben szerepel az alábbi részlet?

1

Világ világa

Virágnak virága!

Keserűen kinzatul,

Vos szegekkel veretül.

8. *Át ugyan később sem öltöztek, de tényleg cirkuszosok voltak, délelőtt már mindenféle kunsztokkal szórakoztatták a házbeli gyerekeket.*

Karikázza be a fenti mondatra vonatkozóan az igaz állítások előtti betűjelet! 2

a. Összetett mondat.	d. Két tagmondatból áll.
b. Mellérendelő összetett mondat.	e. Három tagmondatból áll.
c. Alárendelő összetett mondat.	f. A mondat tartalmaz igei-névszói állítmányt.

9. Minősítse a kiemelt szavakat szófaji és mondatrészi szerepük szerint! 2

	SZÓFAJ	MONDATRÉSZ
bevetett ágyról		
csendben bukkantak fel		
házbeli gyerekek		
később jön		
mozgatná őket		

10. A felsorolt szavak melletti vonalra írja le, milyen hangtani változás játszódik le a szóban! 1

- a) játszik _____
 b) kézzel _____
 c) hangtan _____
 d) lombtalan _____
 e) otthon _____

11. Az alábbi mondat szavait kategorizálja a megadott szempontok alapján! 1

„A *Kalangya* szerkesztősége elhatározta, hogy megszólaltatja a vajdasági szellemi élet kiválóságait.”

- a) mély hangrendű szavak: _____
 b) magas hangrendű szavak: _____
 c) vegyes hangrendű szavak: _____

12. Húzza alá az alábbi mondatban található zöngéesség szerinti részleges hasonulást! 0,5

„A törvényes és stratégiai keret elemzése alapján az a következtetés vonható le, hogy az országban a nők és a férfiak viszonylag egyenlők az esélyegyenlőség terén.”

MAGYAR IRODALOM

1. Igaz vagy hamis? Ha igaz, jelölje +, ha hamis, akkor – jellel!

4

- a) William Shakespeare szonetteket is írt.
- b) Pilinszky János megismerte a lágerlakók életét.
- c) Vajkayné elveszíti Pacsirta levelét.
- d) Arany János a Margit-legenda fordítója.
- e) Kosztolányi Dezső Szabadkán született.
- f) Kölcsey Ferenc írta a *Szózatot*.
- g) Balassi Bálint fő műfaja a ballada.
- h) Mikszáth a *Gavallérok* szerzője.
- i) A hír publicisztikai műfaj.
- j) Pálinka Ördög Déry Tibor hőse.

2. Karikázza be a lírai műfajok betűjelét!

2

- a) elbeszélő költemény
- b) elégia
- c) tárca
- d) epigramma
- e) eposz

3. Radnóti írásából idézünk:

3

A szobám falán három „családi kép” van, három fényképmásolat. Barabás egyik, meglehetősen ismeretlen Arany-festményének másolata, ugyanerről a festményről külön a fej, és Simó Ferenc egy nemrégiben fölfedezett festményének másolata az öreg Kazinczyról. A Kazinczy-képről csaknem mindegyik „nem bennfentes” látogatóm, de az Aranyról is sokan (nem a közismert, népivé stilizált arc) megkérdezik: „a nagybátyád?” vagy „a rokonod?” Igen, – felelem ilyenkor, Arany és Kazinczy.

a) Említse meg Arany János és Kazinczy Ferenc egy-egy művét!

ARANY JÁNOS: _____

KAZINCZY FERENC: _____

b) Kinek a portréja lóghatott volna Kosztolányi Dezső szobájának falán? Nevezzen

meg két szerzőt!

c) Milyen műfaj az ekloga?

4. Melyik az ölelkező rím képlete? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

1

- a) a b a b
- b) a a a a
- c) a b b a
- d) x a x a

5. Definiálja a következő fogalmakat:

2

- a) befogadás: _____

- b) fikció: _____

- c) népmese: _____

- d) szinesztézia: _____

6. Kosztolányi Dezső írta Shakespeare *Téli rege* című drámája kapcsán:

3

Nyelve bizonyára a leginkább beszélhető minden színpadi nyelv között, de beszélni nem könnyű, csak a legnagyobb művészet kulcsa és üteme szerint lehetséges. Alakjai alig „társalognak”, alig felelgetnek egymásnak, közvetlenül. Voltaképp minden párbeszéde magánbeszéd, mint a valódi életben is, ahol a kérdésre többnyire az a felelet, melyet már régóta magukban hordozunk. Emberei kitárulkoznak, megnyilatkoznak, vallanak, leleplezik, kivetítik magukat, a bensőt kifelé, a világba. Ez a legjobb értelemben vett „expresszionizmus”. Rejtély, hogy miképp méltányolhatták

a XVI, században, egy olyan színházban, ahol előadás alatt sört ittak, szalonnát ettek, s a nézőtéren állandóan zsibongtak. Valószínűleg az történt vele, mint minden színpadi szöveggel. Egy német rendező mondotta nekem, hogy az átlag-néző a színpadi szövegnek legföljebb a negyven százalékát érti meg, a többi elsikkad számára, nem hallja, nem törődik vele. Shakespeare szövegéből még annyit sem érthet meg a mindenkori átlag-néző, talán csak húsz, vagy huszonöt százalékát, de ezzel is jól jár, a roppant gazdagságból elég ennyi is. Ezt magunk is tapasztalhattuk. Tízszer láttuk már valamelyik darabját, hússzor olvastuk el, de harmincegyedszer rábukkanunk valamire egy zugban, – egy mellékmondatban, – valami aranymorzsára, melyet addig nem vettünk észre.

Kétségtelen, hogy manapság rossz idők járnak arra a művészetre, mely elsősorban a szavakra épít. Túlon túl elkényeztettek, kiszolgáltak bennünket a „színes” tárcaírók. Mindent megmutatnak nekünk, ábrázolnak, álló- és mozgóképeket nézünk. Agyunk, mint az a szervünk, melyet alig használunk, lassanként renyhe lesz a szavak befogadására. Ilyesmivel azonban nem törődhet az, aki Shakespeare-t szólaltatja meg. Tilos felöntenie azt, ami tömör, legyalulnia, ami érdes, elsápasztania, ami pirosposzsgás, leegyszerűsítene, ami bonyolult. Pontosan meg kell értenie, hogy mi van a szövegben és a szöveg mögött, de ha egy részlet homályos, nem szabad kifényesítene, nem szabad kibontania a maga burkolt titokzatosságából, különben az egészset meghamisítja. Ne a szöveg értelmét, sommázását vagy kicsengését adja, csak magát a szöveget, a párbeszédeket pedig hagyja úgy, amint vannak.

Ezt az elvet vallom s ezt az elvet próbáltam megvalósítani, életté váltani a Téli rege, később a Romeo és Julia, legutóbb pedig a Lear király – még kéziratban levő – fordításával.

Feleljen a következő kérdésekre:

a) Miért nevezi Kosztolányi Shakespeare-t expresszionistának?

b) Értelmezze az aranymorzsát a szövegben!

c) Hogyan indokolja a szöveg a szavak befogadásának háttérbe szorulását?

KULCS

MAGYAR NYELV MEGOLDÁSOK

(1) Helyes megoldásra 0,5 pont. Összesen 2 pont.

- a. eszeget
- b. menő
- c. vennéd
- d. alvás

(2) Helyes megoldásra 0,3 pont. Összesen 1,5 pont.

- a. főnévi igenév
- b. személyes névmás
- c. határozószó
- d. számnév
- e. melléknév

(3) Helyes válaszra 0,5 pont.

van, -né

(4) Helyes válaszonként 0,3 pont adható. Összesen 1,5 pont.

alárendelő: d (állítmányi), e (helyhatározói),
mellérendelő: a (magyarázó), b (kapcsolatos), c (választó)

(5) Helyes válaszonként 0,2 pont. Összesen 1 pont.

- a. tiéd
- b. tanul
- c. tanár
- d. írja
- e. diák volt

igei állítmány: b, d

névszói állítmány: a, c

névszói-igei állítmány: e

(6) Helyes magyarázatonként 0,5 pont adható. Összesen 1 pont.

Az a) mondat szerint egy lány ült a padon, aki három könyvet olvasott, b) szerint három lány, aki valamilyen könyvet olvasott.

(7) Ómagyar Mária-siralom. Helyes válaszáért 1 pont.

(8) Helyes válaszonként 0,5 pont. Összesen 2 pont.

a., b., e., f.

(9) Minden helyes válasz 0,2 pont. Összesen 2 pont.

	SZÓFAJ	MONDATRÉSZ
bevetett ágyról	(befejezett) melléknévi igenév	minőségjelző
csendben bukkantak fel	főnév	módhatározó
házbeli gyerekek	melléknév	minőségjelző

később jön	határozószó	időhatározó
mozgatná őket	személyes névmás	tárgy

(10) Minden helyes válasz 0,2 pont. Összesen 1 pont.

- a) játszik - összeolvadás
- b) kézzel – (írásban jelölt) teljes hasonulás
- c) hangtan – (zöngéesség szerinti) részleges hasonulás
- d) lombtalan – kiesés/kivetés
- e) otthon – rövidülés

(11) Helyes besorolásonként 0,1 pont (az *a* névelőt egyszer számoljuk). Összesen 1 pont.

„A *Kalangya* szerkesztősége elhatározta, hogy megszólaltatja a vajdasági szellemi élet kiválóságait.”

- a) mély hangrendű szavak:** a, Kalangya, hogy, (a)
- b) magas hangrendű szavak:** szerkesztősége, szellemi, élet
- c) vegyes hangrendű szavak:** elhatározta, megszólaltatja, vajdasági, kiválóságait

(12) Helyes megoldásért 0,5 pont.

„A törvényes és stratégiai keret elemzése alapján az a következtetés vonható le, hogy az országban a nők és a férfiak viszonylag egyenlők az esélyegyenlőség terén.”

IRODALOM MEGOLDÁSOK

1. 4 pont, 5 helyes megoldás: 2 pont, 3 helyes megoldás: 1 pont

- a) William Shakespeare szonettek is írt. +
- b) Pilinszky János megismerte a lágerlakók életét +.
- c) Vajkayné elveszíti Pacsirta levelét. -
- d) Arany János a Margit-legenda fordítója. -
- e) Kosztolányi Dezső Szabadkán született. +
- f) Kölcsey Ferenc írta a *Szózatot*. -
- g) Balassi Bálint fő műfaja a ballada. -
- h) Mikszáth a *Gavallérok* szerzője. +
- i) A hír publicisztikai műfaj. +
- j) Pálinka Ördög Déry Tibor hőse. –

2. Karikázza be a lírai műfajok betűjelét! (2 pont) Csak helyes megoldás esetén adunk pontot.

- a) elbeszélő költemény
- b) elégia**
- c) tárcs
- d) epigramma**
- e) eposz

3. Minden helyes válasz 1 pont. az a. és b. kérdések esetén 0,5 pont is adható.
Összesen: 3 pont
- a) Pl. ARANY JÁNOS: *Őszikék*, Toldi, A walesi bárdok stb.
KAZINCZY FERENC: *Fogságom naplója*, *Pályám emlékezete*, *Tövis*ek és virágok stb.
 - b) Pl. William Shakespeare, Arany János, Csáth Géza stb.
 - c) Lírai műfaj, Radnóti Vergilius nyomán ismerte meg.
Az ekloga (ecloga) görög eredetű műfaj, gondolatok, érzések szembesítésére alkalmazott dialogikus forma, amely idilli, bukolikus, pásztori világot mutat be hexameteres verseléssel stb.
4. c (1 pont)
5. 2 pont, minden helyes válasz: 0,5 pont
- a) Recepció (lat): pszichológiai és esztétikai fogalom. Esztétikai értelemben azt a folyamatot jelöli, amelynek során a befogadó/olvasó/néző megismerkedik valamilyen műalkotással, megérti, értelmezi és értékeli a művet stb. Minden helyes válasz elfogadható.
 - b) A fikció elképzelést, kitalálást jelent. A művészetben betöltött szerepe stb.
 - c) A népmese epikai műfaj, szájhagyomány útján terjed, az élőbeszéd műfaja. Osztályozása, gyűjtése stb.
 - d) A szinesztézia az érzékterületek keveredése, „összeérzés”, példák stb.
6. 3 pont, minden feleletre 1.
- a) A benső kivetítése stb. Minden helyes válasz elfogadható.
 - b) Nyelvi kincs, amelyre sokadszorra bukkanunk rá stb. Minden helyes válasz elfogadható.
 - c) A média (színes tárcák) elterjedésével stb. Minden helyes válasz elfogadható.